

Volume 3, Issue 3(16), 2023

Journal of Physics and Technology Education

<https://phys-tech.jdpu.uz/>

Chief Editor:

Sharipov Shavkat Safarovich

Doctor of pedagogy, Professor, Rector of Jizzakh State Pedagogical University, Uzbekistan

Deputy Chief Editor:

Sodikov Khamid Makhmudovich

The Dean of the Faculty of Physics and Technological Education, dotsent

Orishev Jamshid Bahodirovich

Teacher of Jizzakh State Pedagogical University, Uzbekistan

Members of the editorial board:

Ubaydullaev Sadulla, dotsent

Ismailov Tuychi Djabbarovich, dotsent

Kholmatov Pardaboy Karabaevich, dotsent

Umarov Rakhim Tojievich, dotsent

Murtazaev Melibek Zakirovich, dotsent

Abduraimov Sherali Saidkarimovich, dotsent

Taylanov Nizom, senior teacher

Tagaev Khojamberdi, senior teacher

Tugalov Farkhod Karshibayevich, dotsent

Alibaev Turgun Chindalievich, PhD

Yusupov Mukhammad Makhmudovich, PhD

Kurbonov Nuriddin Yaxyakulovich, PhD

Irmatov Fozil Muminovich, PhD

Editorial Representative:

Jamshid Orishev

Phone: +998974840479

e-mail:

jamshidorishev@gmail.com

**ONLINE ELECTRONIK
JOURNAL**

“Fizika va texnologik ta’lim” jurnali

Журнал “Физико-технологического образование”

“Journal of Physics and Technology Education”

Indexed By:

Published By:

<https://phys-tech.jdpu.uz/>
Jizzakh State Pedagogical University, Uzbekistan

Nashr kuni: 2023-06-05

MUNDARIJA / CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

№	MUALLIFLAR/ AUTHORS/ АВТОРЫ	MAQOLA NOMI/ ARTICLE TITLE/ НАЗВАНИЕ СТАТЬИ	SAHIFALAR/ PAGES / СТРАНИЦЫ
1	<i>Umarov Rahim , Yusupov Kirmon</i>	<i>Sharq mutafakrlarining aqliy mehnat va tarbiya haqidagi qarashlari</i>	5-9
2	<i>Umarov Rahim, Isoqov Shohruh</i>	<i>Xalq hunarmandchiligi bo'yicha mashg'ulotlarni otkazish metodikasi</i>	10-14
3	<i>Abduvasiyev Sardor Bahrom o'g'li</i>	<i>Fizika fanini o'qitishda internet saytlaridan foydalanish imkoniyatlari</i>	15-19
4	<i>Abduvasiyev Sardor Bahrom o'g'li</i>	<i>Fizika fanida o'quv jarayonida elektron o'quv vositalaridan foydalanish metodikasi</i>	20-23
5	<i>Абдувасиев Садрор Баҳром ўғли</i>	<i>Альтернативные источники энергии-перспективы их использования и развития в узбекистане</i>	24-27
6	<i>Abduvasiyev Sardor Bahrom ugli</i>	<i>Methodology for using electronic learning tools in the educational process on the subject "Physics"</i>	28-31
7	<i>Igamqulova Zilola , Umirov Javlonbek</i>	<i>Oy tutilishi va uning shartlari</i>	32-34
8	<i>Ortiqova Ozoda Sharofovna</i>	<i>Modaning tarkibi, funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlari</i>	35-38
9	<i>Ortiqova Ozoda Sharofovna</i>	<i>Jamiyat hayotida liboslarning o'rni</i>	39-41
10	<i>Yo'ldoshev Mirjalol , Allamuradov Husan, Rustamov Yoqubjon</i>	<i>Fotorezistorlarni dastur yordamida boshqarishni talabalarga o'rgatish</i>	42-46
11	<i>Orishev Jamshid, Majidova Hurriyat</i>	<i>O'quv mashg'ulotlarni tashkil etishda media ta'limning didaktik imkoniyatlari</i>	47-51
12	<i>Orishev Jamshid, O'rozov Bobur</i>	<i>Texnologiya fanini o'qitishda media ta'lim vositalaridan foydalanish</i>	52-55
13	<i>Rahimov Azizbek, Yaxshiboyevich</i>	<i>Savodxonlik elementlarini takomillashtirish - pedagogik muammo sifatida</i>	56-59
14	<i>Rahimov Azizbek, Parmanova Jumagul</i>	<i>Rassom asarlarida ayol timsoli</i>	60-64
15	<i>Rahimov Azizbek, Normatov Shuxrat</i>	<i>Milliy ruxdagi ganch o'ymakorligi</i>	65-69
16	<i>Ortiqova Ozoda, Rahmatva Shahlo</i>	<i>Korsetli libos tikish tarixi va rivojlanish bosqichlari</i>	70-73
17	<i>Alqorov Qodir Xolmatovich</i>	<i>o'quvchilarni texnik ijodkorlik faoliyatiga tayyorlashda fizika bilan texnika fanlari</i>	74-78

		<i>aloqadorligi</i>	
18	<i>Alqorov Qodir, Yusupov Kermon</i>	<i>Ta’lim tizimida ma’naviy barkamol avlodni tarbiyalashning pedagogik muammolari</i>	79-82
19	<i>Тугалов Фарход, Мамадиёров Уралжон</i>	<i>Физика ўқитишда талабаларнинг илмий дунёқарашини шакллантиришда муаммоли таълим технологияларининг ўрни</i>	83-86
20	<i>Тугалов Фарход, Беркинова Чехроза</i>	<i>Фундаментал фанларнинг аҳамияти</i>	87-91
21	<i>G`ofurova Aziza Xidirnazar qizi</i>	<i>Oliy ta’limda ixtisoslik fanlarni o‘qitish jarayonini takomillashtirish</i>	92-95
22	<i>Ortiqova Ozoda, Nazirova Nafisa</i>	<i>Milliy liboslarda bezaklar va pardoz-andozlarning ishlatilishi</i>	96-100
23	<i>Doniyorova Shahnoza, Urinboyeva Gulsevar</i>	<i>To’quvchilik san’ati va uning o’ziga xosligi</i>	101-104
24	<i>Doniyorova Shahnoza, Urinboyeva Gulsevar</i>	<i>Kreativ yondashuv asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning art-dizaynga oid bilimlarini rivojlantirish prinsiplari</i>	105-107

MODANING TARKIBI, FUNKSIYALARI VA RIVOJLANISH QONUNIYATLARI

Ortiqova Ozoda Sharofovna

A.Qodiriy nomidagi JDPU o'qituvchisi, Jizzax sh., O'zbekiston

e-mail: ozoda_o@jdpu.uz

Annatsiya: Ushbu maqolada modaning tarkibi, funksiyalari va rivojlanish qonuniyatlari to'g'risida keng ma'lumot beriladi. Shu bilan birga, modaning ahamiyati haqidagi muhim g'oyalar qayd etildi.

Kalit so'zlar: demonstrativlik, estetika, universallik, tatuirovka, prognozlash

Аннотация: В данной статье представлена обширная информация о структуре, функциях и закономерностях развития моды. В то же время были отмечены важные идеи о важности моды.

Ключевые слова: демонстративность, эстетика, универсальность, татуировка, предвидение.

Abstract: This article provides extensive information about the structure, functions and development laws of fashion. At the same time, important ideas about the importance of fashion were noted.

Key words: demonstrativeness, aesthetics, universality, tattoo, prediction.

Dizaynerning asosiy faoliyatining mazmuni madaniy namunalarini yaratish bo'lgani uchun unda moda kabi fenomen to'g'risida to'liq tasavvuri bo'lishi lozim. Moda industriyasida muvaffaqiyatli ishlash uchun modaning asosiy qonuniyatlarini, ijtimoiy hodisa sifatida tushunish kerak, uni ijtimoiy psixologik va ijtimoiy rivojlanish, prognozlash usullarini va mexanizmini bilish kerak. Moda lotincha modus-me'yor, qoida; fransuzcha-moda; italiancha moda; inglizcha moda (ko'pincha fashion atamasi qo'llaniladi).

Zamonaviy jamiyatda moda ommabob xulq shakillaridan biridir. Demak, moda atamasini quyidagicha ta'riflash mumkin: moda bu o'ziga hos usul, siymo, ijtimoiy axborotni ishlash uchun me'yor (psixolog L.Petrovning ta'rifi).

Moda o'zgarish jarayonida bo'lgan moddiy va ruhiy qiymatlariga kiradigan barcha madaniyat turlariga mansub: san'at, fan, texnika, siyosat, sport. Dizayn- moda mexanizmini fan ta'sir etadigan madaniyat soxasidir. Moda kostumga, buyumlar xossasiga, ya'ni moda namunasi bo'ladigan buyumlarga ta'sir etadi. Moda tarkibining qiymatlarini orasida birinchisi (atributiv yoki ichki) va ikkinchisi mavud.

Modani birinchi qiymatlariga zamonaviylik, universallik, demonstrativlik va o’yin kiradi. Zamonaviylik- modaning tarkibida fundamental qiymatidir. Xar qanday yangiliklar modali bo’la olmaydi va xar qanday modali standartlar va namunalar ham yangi bolmaydi (retro uslubi). Ekologik uslub modada yangi yuqori texnologik sintetik materiallarni ishlatishni inkor etib, ming yillar mobaynida ma’lum an’anaviy zig’ir, ip, shoi va jun gazlamalarni kiritdi. Universallik (diffuzlik) vaqtdan tashqari hech qanday cheklashni e’tirof etmaydi.

Demonstrativlik moda kommunikatsiyasini bir shakldir, u moda muxlislariga o’zi to’g’risia boshqalarga ma’lumot berishga imkon beradi.

Modaning o’yin qiymati evristik ijodiy faoliyati bilan bog’liq va u yangilikni izlashni, yangilikni yaratishni, eskilikni yangi sifatida tavsiya etishni rag’batlantiradi. Modaning ikkinchi (sirtqi) qiymati konkret vaziyat va moda muxlislarning kotigoriyasi bilan bog’liq, ular qarama qarshi qiymatlarni ko’zlaydi: ijtimoiy tenglikni yoki elitarlikni, go’zallik yoki faqat qulaylikni.

Kostyum va moda funksiasi. Dizaynerning asosiy maqsadi- buyumning yaxlit badiiy kontekstining belgisi va borlig’ini loyixa ob’ektini yaratishdir.

Buyumda inson siymosini ifodalash, odam tanasi morfologiyasini tiklash – loyixalovchining vazifasidir.

“Buyum funksiyasi” tushunchasi – badiiy loyixalashning markaziy kategoriyasidir. Kostyum funksiyalari tarixiy tashkillangan. Ilk bor kiyim ximoya funksiyasini bajargan (tashqi muxitdan). Kostyum funksiyasida jo’grafik va iqlim sharoiti, milliy an’analari, estetik didlari aks etadi.

Kostyumning funksional tarkibini tadqiqot etib, quyidagi xulosaga kelish mumkin: kostyumning moljali, uning funksiyasi, gazlama va bezaklarni o’zaro bog’liqligini aniqlaydi .

Funksiya-bu buyumning faoliyati va uni harakatini dinamik tavsifdir. Funksiya atamasi yaxlit qismni o’zaro bog’langan ma’noda qollanadi. Kostyum funksiyasini quyidagicha tasniflash tavsiya etiladi:

O’zgartirish funksiyasi- tashqi muxitni qulay holatida saqlaydi, insonni muhit bilan aloqasini kengaytiradi. Rezultativ funksiya buyumni maqsadlarini tavsiflaydi.

Integrativ funksiya inson va jamiyatni birinchi o’rinda tutadi. Estetik funksiya xar xil xalqlar tomonidan turlicha tushunilgan. Ba’zi xalqlar tana shaklini deformatsiya qilishgan, korset kiyishgan.

Modani rivojlanish asosiy qonuniyatlari . Modaning taraqqiyoti ob’ektiv ijtimoiy-psixologik qonuniyatlari bilan bog’liq: biofiziologik o’zgarishlar, akselratsiya, ijtimoiy psixologiyaning o’zgarishlari. Moda tadqiqotchilari moda taraqqiyotida muayyan qonuniyatlarini aniqlashdir: ijtimoiy tarixiy hodisalari bilan modani bog’liqligini; modani internatsionalizatsiyalanishini; modani demokratizatsiyalanishini; modani tez tarqalishini; modani tsiklsimon rivojlanishini.

Moda taraqqiyoti ijtimoiy tarixiy hodisalar bilan bog’liqligi kuzatilmoqda: ijtimoiy va siyosiy o’zgarishlar, san’at va texnikada inqilobiy tub o’zgarishlar. Modani darhol o’zgarishlariga siyosiy inqiloblar, yirik tarixiy o’zgarishlar sabab bo’ladi.

Jamoaning e’tiborini o’ziga tortadigan barcha siyosiy hodisalar modada yangi standartlar va namunalarni paydo bo’lishida sabab bo’ladi. Moda internatsional hodisa, unda chegara yo’q, xalqaro aloqalarni va ommaviy axborot vositalarni rivojlanishi, xalqaro bozorini shakllanishi modani internatsionalizatsiyalanishiga asos yaratadi. XVI asrda ispan modasi butun Yevropa modasi bo’lishi bilan bu jarayon boshlandi. Yevropa modasi paydo bo’lib, jahon modasiga aylandi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, yuqorida keltirilgan modaning takibi va funktsyalari va rivojlanish qonuniyatlari haqidagi ma’lumotlardan mash’gulotlarda foydalanib borish o’quvchilarning mavzu yuzasidan bilim va malakalarining samarali shakllanishiga olib keladi

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Abdullaeva Q.M. Tikuvchilik buyumlarini loyihalash va modellashtirish asoslari. O’quv qo’llanma. T.: “Adabiyot” 2016 yil.
2. F.Otaxonova Zamonaviy liboslarni modellashtirish”G.Gulom nomidagi nashriyot T-2016
3. Gai’ova N.S.va boshqalar. Tikuvchilik texnologiyasi asoslari. o’quv qo’llanma. T.: “Adabiyot” 2006 yil.
4. Ayollar yengil kiyimi konstruksiyalash va modellashtirish Oquv qo’llanma.”Talqin ”nashriyoti Toshkent 2017.
5. Sadikova N. “O’zbek milliy kiyimlari”, o’quv qo’llanma, Toshkent: G’afur G’ulom nomidagi NMIU, 2016 y.
6. “An introduction to Silk Painting”. Caroline Earl, “D&S Books Ltd”, 2017
7. Rahmatulayeva, U. Xodjayeva, F. Ataxanova. "Libos tarixi" darslik.
8. Stivenson N. "Modaning tarixi batafsil", M.: Eksmo, 2017